

Case-keskiviikko: Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontaratkaisut julkisissa hankinnoissa

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

12.12.2018

Webcast klo 13.00

JOHDANTO

Kilpailu- ja kuluttajaviraston hankintavalvonta (hankintalaki 15 luku)

- Hankintalain uudistuksen yhteydessä päätettiin, että Suomeen tarvitaan julkisia hankintoja valvova viranomainen. Markkinoiden itsevalvontaa ei koettu enää kansallisella ja EU-tasolla riittäväksi.
- Tehtävää valittiin hoitamaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto, joka valvoo myös yksityisen puolen kilpailun toteutumista ja reiluja käytäntöjä.
- Valvonta alkoi 1.1.2017
- Valvonnan tarkoitus:
 - Julkisten varojen käytön tehokkuus
 - Menettelyjen avoimuus
 - Syrjimättömyys
 - Tehokkaasti kilpailutetut hankintamenettelyt

KKV:n toimivalta (141 §)

- EU kynnysarvon ylittävissä suorahankinnoissa
 - Toimeenpanokielto
 - Eesitys markkinaoikeudelle seuraamuksista
 - Hallinnollinen ohjaus (nuhteet)
- EU-kynnysarvon alle jäävät hankinnoissa ja muissa kuin suorahankintatilanteissa
 - Hallinnollisen ohjauksen antaminen on KKV:n ainoa puuttumiskeino

KKV tutkintaprosessi

- Tutkittavia juttuja poimittu mediaseurannan ja suora hankintailmoitusten pohjalta
- Selvitysprosessi
 - KKV lähettää selvityspyynnön
 - Hankintayksikkö lähettää materiaalin KKV:lle
 - KKV esittää mahdollisesti lisäkysymyksiä
 - KKV esittää mahdollisen lisäselvityspyynnön
 - KKV antaa ratkaisunsa (jos moitittavaa)
 - Jos KKV antaa esityksen markkinaoikeudelle markkinaoikeus antaa lopullisen tuomion

Teema: Sidosyksikköhankinnat

Sidosyksikkö

- Case 1: Hankintalain vastainen suora hankinta
10.4.2018, Diaarinumero KKV/1021/14.00.60/2017
- Case 2: Hankintalain vastainen suora hankinta
16.2.2018, Diaarinumero 794/KKV14.00.60/2017

Sidosyksikön tunnusmerkit (15 §)

1. Hankintayksiköstä muodollisesti erillinen ja päätöksenteon kannalta itsenäinen yksikkö
2. Ulosmyynti enintään 5% liikevaihdosta ja 500 000 €/vuosi (sote-yksiköt-> 10% 2022 asti)
3. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa
4. Hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa

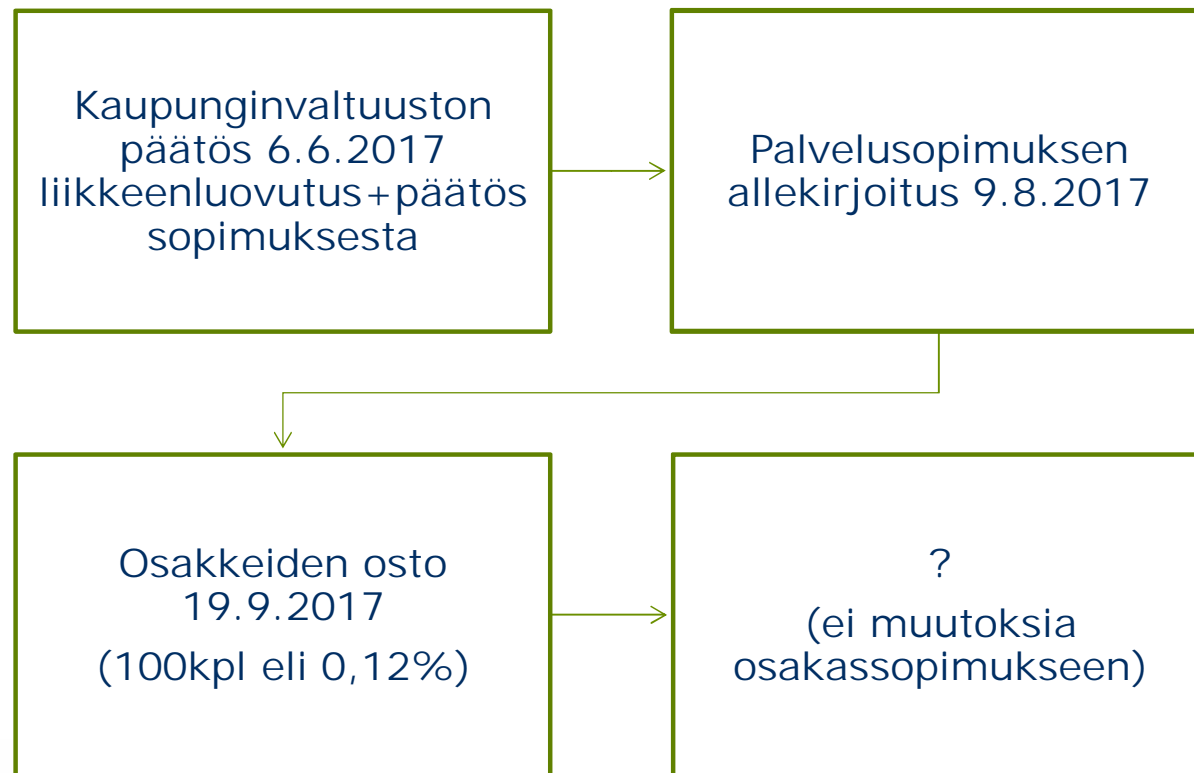
Useiden omistajien sidosyksikkö:

- sidosyksikön toimielimet koostuvat kaikkien hankintayksiköiden edustajista
- hankintayksiköt voivat yhdessä käyttää ratkaisevaa päätösvaltaa sidosyksikön strategiaan tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin
- sidosyksikkö toimii määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden etujen mukaisesti

Case 1: ruokapalvelutoiminnan siirtäminen X Oy:lle

- Hankintayksikkö on lakkauttanut oman ruokapalvelutoimintansa liikkeenluovutuksella X Oy:lle
- Toimijoiden välille on solmittu palvelusopimus (7+2 vuotta)
- X Oy on kuntien ja kuntayhtymien omistama yhtiö, joka tuottaa ruoka-, siivous-, toimitila-, kiinteistönhoito- ja kunnossapitopalveluja omistajilleen
- Sopimuksen arvo 200 000 – 240 000 €/kk (4v=11 520 000 €)

Case 1: Aikajana

Case 1: KKV esitys MAO:lle

- 1) Palvelusopimuksen määrääminen tehottamaksi vielä täyttämättä olevien sopimusvelvoitteiden osalta
 - 2) määrää hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun, jonka suuruudeksi KKV esittää 200 000 euroa sekä
 - 3) kumoaa hankintapäätöksen
- Vaihtoehtoisesti jos ei tehottomuusseuraamusta yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä, hankintasopimuksen lyhentäminen 6kk + seuraamusmaksu

Case 2: Elinvoimapalveluiden osto

- Hankintayksikkö on ostanut edunvalvonta-, seutuyhteistyö-, viestintä- ja elinvoimapalvelut X Oy:ltä
- X Oy on alueellinen elinkeinoelämän kehitysyhtiö
- X Oy:n ja hankintayksikön välillä on ollut sopimus loppuvuodesta 2011 lähtien hankinnan kohteena olevista palveluista
- Toimijoiden välille neuvoteltu uusi sopimus vuosittain
- Hankintayksikön osuus vuosisopimuksesta on noin 150 000 €/v (alv 0 %). Kuntien yhteissopimushinta on 248 000 €/v (alv 0 %)

Case 2: Käsitellyt asiat

- Hankintayksikkö:
 - » kyseessä sidosyksikköhankinta
 - » tutkimus- ja kehittämispalveluja koskeva hankinta (ei hankintalain soveltamisen piirissä)
- Hankintayksikkö: KKV:lla ei ole asiassa toimivaltaa
 - Koska sopimus perustuu puitejärjestelyyn vuodelta 2011
 - Vuoden 2017 hankinnan osalta hankintamenettely on kuitenkin alkanut jo vuonna 2016
 - Vuoden 2017 hankintasopimusta on toteutettu huomattavasti aiemmin kuin kaupunginhallituksen päätöksellä 27.2.2017.

Case 2: sidosyksikköasema

- Hankintayksikön suora omistusosuus yhtiössä on 11 prosenttia. Kuntien ja kaupunkien suora omistusosuus on hieman yli 50 prosenttia. Osakasluettelon perusteella osakkaina yhtiössä on toistakymmentä yksityistä yritystä
- X Oy:n hallituksessa kunnilla 6 edustajaa, liitolla 1 edustaja ja yrityksillä 3 edustajaa
- KKV: sidosyksikön edellytykset eivät täyty

Case 2: Tutkimus- ja kehittämisspalvelu?

- Soveltamisalapoikkeus 9 §:n 13 mom.: Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tutkimus- ja kehittämisspalvelut, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa suoritettun palvelun kokonaan.
- KKV:n arviointia:
 - » hankinta ei ole koskenut hankintalaissa tarkoitettuja tutkimus- ja kehittämisspalveluita, vaan tavanomaisia asiantuntijapalveluita.
 - » Palveluihin ei ole liittynyt sellaista tutkimusta tai kehittämistä, jolla tieteellisesti tuotettaisiin uutta ja avointa tietoa. Käsillä olevan sopimuksen mukainen kehittäminen on ollut luonteeltaan sellaista, joka kuuluu tavanomaiseen liiketoimintaan palveluntarjoajan alalla
 - » yritysneuvontaa voisi tuottaa myös jokin toinen taho

Case 2: Onko KKV:n toimivallassa?

- KKV:llä ei ole toimivaltaa ennen 2017 tehtyihin hankintoihin
- Hankintasopimus asiasta on tehty vuonna 2011 (mutta)
 - Alkuperäinen sopimus tehty vain 2011-2013 väliseksi ajaksi
 - Sopimus ylittää puitesopimukselle sallitun keston
 - Sopimukseen tehty olennaisia muutoksia
 - Päätös viimeisimmästä sopimuksesta/sopimuskaudesta on tehty vuoden 2017 puolella
- Lopputulos: KKV esittää, että markkinaoikeus määrää hankintayksikölle 20.000 euron suuruisen seuraamusmaksun.

Teema: Sopimusmuutokset

Sopimusmuutokset

- Case 3 Hankintalain vastainen suoramankinta
16.2.2018, Diaarinumero 795/KKV14.00.60/2017
- Case 4: Suomen ympäristökeskuksen merentutkimusalue
Arandan peruskorjausta koskeva hankinta
27.3.2018, Diaarinumero KKV/685/14.00.60/2017
- Case 5: Hankintalain vastainen suoramankinta
18.6.2018, Diaarinumero KKV/753/14.00.60/2017

Sopimusmuutokset

- Hankintalain 136 §; pohjautuu osin aikaisempaan oikeuskäytäntöön
- Olennaiset sopimusmuutokset 136 § 1 mom:
 1. Muutokset olisivat mahdollistaneet muidenkin osallistumisen hankintamenettelyyn
 2. Muutoksen myötä sopimuksesta tulee taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille
 3. Muutos laajentaa sopimuksen tai puitejärjestelyn soveltamisalaa huomattavasti
 4. Sopimuskumppanin korvaaminen uudella

Muut kuin olennaiset sopimusmuutokset

136 §:n 2 mom.

1. Muutos perustuu hankinta-asiakirjoissa mainittuihin sopimusehtoihin, jotka ovat selkeät, täsmälliset ja yksiselitteiset
2. Tarpeellisten lisätöiden ja –palveluiden suorittaminen kun sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisista tai teknisistä syistä ja aiheuttaisi merkittävää haittaa tai kustannusten merkittävää päällekkäisyyttä hankintayksikölle
3. Muutoksen tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida eikä muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen;
4. Sopimuskumppanin korvaaminen joko sopimuksen muuttamista koskevalla ehdolla tai yhtiön rakennejärjestelyjen myötä
5. Vähäarvoiset sopimusmuutokset, jotka alittavat sote-hankinnoissa sekä käyttöoikeussopimuksissa kansalliset kynnysarvot tai muissa hankinnoissa EU-kynnysarvot. Max 10 %/ 15% alkuperäisen sopimuksen arvosta

Case 3: Ruoka- ja kotiateriakuljetukset

- Hankintayksikkö kilpailutti hankinnan v. 2016
- Kilpailutettu kuljetuspalveluiden CPV-koodeilla, kotiateriakuljetukset aikaisemman liitteen B mukaisilla koodeilla
- Sopimuskausi 1.8.2016 – 31.7.2018 + optio 2v.
- Hankinta jaettu 5 osaan, yksi yritys voitti kaikissa
- Ympäristö- ja terveysuojelutoimiston tarkastuskertomus 13.10.2016 → tehtyä sopimusta muutettiin 3 kokonaisuuden osalta 14.6.2017 siten, että kotiateriat toimitetaan jatkossa kylminä 2 kertaa viikossa

Case 3: Muutokset ja olennaisuus

- Kolmeen osa-alueeseen tehdyt muutokset:
 - » Kotiateriakuljetusten ajojen määrä vähentyminen n. puoleen aikaisemmasta
 - » Kotiateriakuljetusten tuntihintojen muutokset
 - » + Lisäksi kotiateriakuljetusten järjestäminen myös yhdelle uudelle alueelle
- Hankintalain 136 §:n soveltaminen?
- KKV:n arvion mukaan merkittävin muutos on ajokertojen huomattava vähentyminen
 - » → Sopimusmuutos on olennainen jo silloin, kun on mahdollista, että jokin muu ehdokas olisi osallistunut menettelyyn

Case 3: KKV:n arviointia muutoksista

- Alkuperäisen sopimuksen muutoslausekkeet
 - » "Tilaja pidättää oikeuden tehdä tarpeellisia muutoksia kuljetusaikoihin ja reitteihin sopimuskaudenaikana"
 - » KKV:n mukaan ei voida katsoa, että sopimukseen otettu ehto tarkennuksineen mahdollistaisivat toteutetun kaltaisen olennaisen kokonaismuutoksen
- Ennakoimattomat olosuhteet: kaikki olosuhteet ovat olleet jo kilpailutettaessa tiedossa
- Vähäarvoisuus: jo ajomäärän puolittuminen on vaikuttanut sopimuksen arvoon 14 %

Case 3: Seuraamukset

- KKV:n mukaan käsillä ei myöskään suorahankintaperusteita
 - » → Hankintalainsäädännön vastainen suorahankinta, joka olisi tullut kilpailuttaa uudelleen
- Edellytykset markkinaoikeusesityksen tekemiseen?
 - » Muutettujen osakokonaisuuksien arvo alle 150 000 e
 - » KKV: arvioitava luontevaa hankintakokonaisuutta, jolloin muuttumattomat osakokonaisuudet laskettava arvoon mukaan joko koko sopimusajalta tai vain muutetun sopimuksen ajalta
- KKV: ensisijaisesti kyseinen suorahankinta EU-kynnysarvot ylittävä, toissijaisesti myös sote-kynnysarvot ylittävät
 - » → KKV esittää, että markkinaoikeus määrää hankintayksikölle 20.000 euron seuraamusmaksun.

Case 4: Merentutkimusaluksen korjaus

- Merentutkimusaluksen peruskorjausta koskeva EU-hankinta, hankintailmoitus julkaistu vuonna 2016
- Hankintasopimus 8.5.2017
- Sopimukseen tehtiin muutoksia jo ennen varsinaisen hankintasopimuksen allekirjoittamista:
 - » Hankinnan laajuuden karsiminen ja sopimushintaan tehdyt muutokset (14 650 000e → 13 650 000e = 1 000 000 e, eli 6,8% hankinnan arvosta)
 - » Sopimusluonnoksen täsmentäminen ja ehtojen muuttaminen, mm. JYSE 2014 palveluhankinnan vastuunrajoitusehdon osalta

Case 4: KKV:n arviointia

- Hankinnan supistaminen voi myös olla olennaista, vrt. tarjoajien osallistumishalukkuus
- Ei vähäarvoinen sopimusmuutos, sillä vaikka muutoksen arvo alle 10 %, EU-kynnysarvo ylittyy
- Sopimusluonnoksen ehto muutos- ja parannustöistä?
 - » KKV:n mukaan muutoslausekkeen nojalla hankintayksikkö olisi voinut perustella mitä tahansa hankinnan laajuuteen tehtyä muutosta
 - » Muutoslauseke ei siten selkeä, täsmällinen ja yksiselitteinen
- Ei suorahankintaperusteita → Hankintayksikkö toiminut hankintalainsäädännön vastaisesti, kun sopimusluonnosta muutettu olennaisesti ilman uutta tarjouskilpailua
- KKV antoi hankintayksikölle hallinnollista ohjausta

Case 5: Taloushallinnon sovellus

- Hankintayksikkö allekirjoitti toistaiseksi voimassa olevan hankintasopimuksen 17.11.2017 taloushallinnon sovelluksen päivittämisestä toiseen versioon
- Uuden sopimuksen arvo ylitti EU-kynnysarvon
- Hankintayksikkö katsoi kyseessä olevan epävakaaasti toimivan sovelluksen uudelleen asentaminen / olemassa olevan sovelluksen versiopäivitys
 - » → sovellus ei enää asennettuna kaupungin omille palvelimille, vaan pilvipalveluna palveluntarjoajan vastuulle kuuluvilla palvelimilla (on-premises -mallista SaaS-malliin)

Case 5: KKV:n arviointia

- Sallittu versiopäivitys vai uusi sovellushankinta?
 - » Ylläpitosopimuksessa määritelmä versionkehityspalvelusta
 - » KKV: siirtyminen palvelumalliin, jossa toimittaja vastaa käyttöympäristöstä, ei ole luettavissa sopimuksen mukaiseksi versiokehitykseksi tai palvelun uudelleen asentamiseksi
 - » Uuteen käyttöympäristöön siirtyminen on olennainen vastuiden jakautumiseen ja palvelun luonteeseen liittyvä muutos
- KKV näkemyksen mukaan ei suorahankintaperusteita
- KKV:n esittämät seuraamukset:
 - » tehottomuusseuraamus tai toissijaisesti sopimuskauden lyhentäminen
 - » seuraamusmaksun määrääminen 15 000 e suuruisena
 - » hankintapäätöksen kumoaminen

Teema: Suorahankinnan käyttöala

Suorahankinta

- Case 6 Kotihoidon palvelujen hankinta
4.6.2018, Diaarinumero KKV/733/14.00.60/2017
- Case 7 Koulukeskuksen väistötilojen hankinta
25.1.2018, Diaarinumero KKV/835/14.00.60/2017

Suorahankintaperusteet (40 §)

- Ei ole saatu osallistumishakemuksia tai tarjouksia
 - Vain yksi toimittaja teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä
 - Taideteoksen tai taiteellisen esityksen hankkiminen
 - Äärimmäinen kiire
 - Tutkimus, tuotekehittely tai tieteellinen tarkoitus
 - Perushyödykemarkkinoilla noteeratut tuotteet
 - Realisointitilanteet
 - Hankinta suunnittelukilpailun voittajalta
-
- Luku 12: Suorahankinta erityistilanteissa 110 § (sote-> asiakkaan hoitosuhde)

Suorahankintailmoitus (131 §)

- Hankintayksikkö voi julkaista vapaaehtoisesti ilmoituksen aiotusta suorahankinnasta ennen hankintasopimuksen tekemistä
- Mikäli asiasta ei valiteta 14 päivän kuluessa (huom. ilmoituksen julkaisusta), suorahankinnasta tulee lainvoimainen, eikä hankintasopimuksen sitovuuteen voida enää muutoksenhaulla puuttua
- Mikäli ilmoitusmenettelyä ei käytetä, voi suorahankinnasta tehdä valituksen markkinaoikeuteen
 - 6 kuukauden kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä
 - 30 päivän kuluessa jälki-ilmoituksesta

Case 6: Kotihoidon palveluiden ulkoistaminen

- Hankintayksikön kotihoitoyksikön (noin 60 asiakasta) siirtyivät X Oy:n tuottamien kotihoidon palvelujen piiriin
- Sopimuksesta ei julkaistu suora hankintailmoitusta HILMA:ssa
- Perusteet suora hankinnalle:
 - Kotihoidossa tehdyistä toimenpiteistä huolimatta poissaolojen osuus on palvelussa ollut korkea
 - Kotihoidon runsaiden sairauspoissaolojen sekä työ- ja vuosilomien vuoksi henkilöstötilanne hyvin haastava, eikä sijaisia saatu riittävästi
 - Asiakasturvallisuuden ja asiakkaiden palvelujen saatavuuden varmistamiseksi yhteistyö X Oy kanssa on ollut tarpeen käynnistää välittömästi

Case 6: Ennakoidun arvon laskenta

- Hankinnan arvo noin 31 000 €/kk
 - Hankintayksikön mukaan hankinta ei ylittänyt sote-palveluiden kynnyсарvoa (Liite E kohta 1 kynnyсарvo: 400 000 € < (alv 0%))
- Sopimuksessa kuitenkin seuraava kirjaus: "Sopimus on voimassa ajalla 1.8.2017-31.7.2018, jonka jälkeen se jatkuu toistaiseksi voimassaolevana, mikäli kumpikaan osapuoli ei irtisano sopimusta. Sopimuksen irtisanomisaika on kolme (3) kuukautta."
- Hankintalaki:
 - » Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa
 - » Toistaiseksi tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48

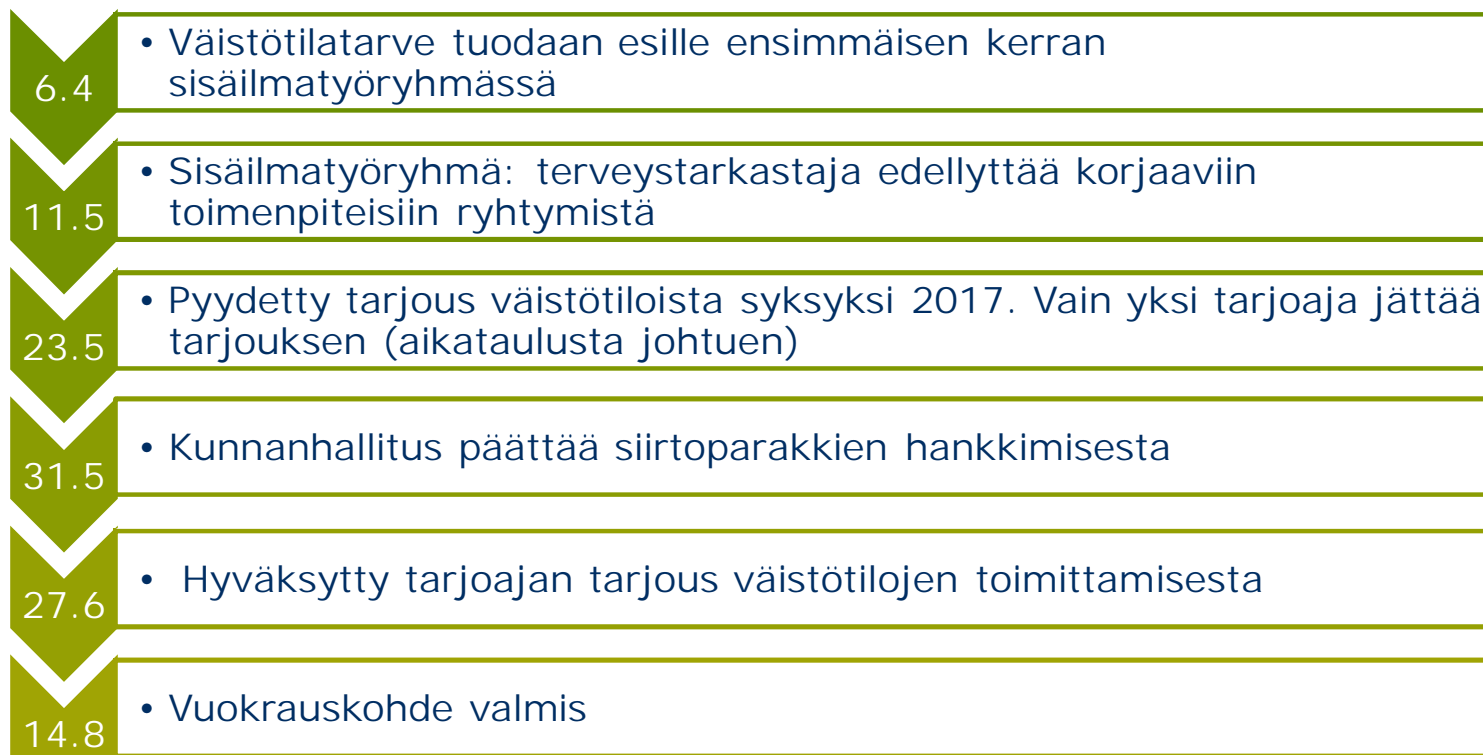
Case 6: Äärimmäinen kiire

- KKV:n mukaan haastava tilanne ollut tiedossa jo pidemmän aikaa, hankintayksikkö olisi voinut varautua kilpailutukseen
- Hankintalaki:
 - » äärimmäinen kiire ei saa olla itseaiheutettua
 - » suora hankinta on poikkeus yleiseen ja avoimeen kilpailuttamisvelvollisuuteen, sen käyttöedellytyksiä on tulkittava suppeasti
- Lopputulos:
 - » Hankintayksikkö päätti kilpailuttaa hankinnan hankintalain mukaisesti
 - » KKV antoi huomautuksen asiasta hankintayksikölle

Case 7: Väistötilojen hankinta

- Hankinnan kohteena kunnan koulukeskuksen väistötilojen hankinta siirtoparakkiratkaisuna X Oy:ltä
- Koulukeskuksen kuntotutkimuksessa on havaittu korkeita mikrobipitoisuuksia 2016, pitoisuudet ovat kuitenkin olleet sallittujen arvojen sisällä
- Kunta on perustanut työryhmän valvomaan pitoisuuksia
- Alkuvuodesta 2017 oireilu tiloissa on pahentunut

Case 7: Aikataulu

Case 7: Hankintalain piirissä?

- Kunta: kyseessä ei ole hankinta eikä hankintalaissa tarkoitettu käyttöoikeussopimus vaan tilojen vuokraustoiminta
 - Hankintalain soveltamisalapoikkeus (9 §): lakia ei sovelleta maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaan tai vuokraukseen millä tahansa rahoitusmuodolla taikka näihin liittyvien oikeuksien hankintaan.
- Väistötilat rakennettiin kuitenkin hankintayksikön tarpeisiin, joten kyseessä ei ole olemassa oleva rakennus
- Sopimuksen laskennallinen kokonaisarvo 48 kk ajalta noin 840 000 euroa

Case 7: Äärimmäinen kiire

- KKV:n arviointia:
 - » hankintayksikkö on ollut pitkään tietoinen sisäilmaongelmien mahdollisuudesta esim. hankintayksiköllä sisäilmatyöryhmä lokakuusta 2016 alkaen
 - » Oireilun pahentuminen ei ole siten ollut perusluonteeltaan sellainen ennalta arvaamattomasta syystä johtuva muutos, että hankintalain ja oikeuskäytännön tiukat edellytykset suoraan hankinnan tekemiselle äärimmäisen ja ennakoimattoman kiireen johdosta täyttyisivät.
 - » hankintayksikkö olisi voinut käyttää nopeutettua menettelyä (tarjousaika 15 päivää)
- Lopputulos: KKV antoi huomautuksen hankintayksikölle

Suorahankinta

- Case 8: Kuntouttavan työtoiminnan ostopalvelujen hankinta

20.6.2018, Diaarinumero KKV/607/14.00.60/2017

- Case 9: Tietoliikennepalvelujen suorahankinta

29.8.2017, Diaarinumero KKV/657/14.00.60/2017

Case 8: Kuntouttava työtoiminta

- Hankintayksikkö ei kilpailuttanut kuntouttavan työtoiminnan ostopalveluita, sillä katsoi näiden olevan SGEI-palveluita.
 - » SGEI = yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita
 - » Jos markkinoiden toiminta puutteellista ja halutaan turvata tärkeän palvelun saatavuus, voidaan tietyin edellytyksin soveltaa SGEI:tä koskevaa valtioneukisääntelyä
- KKV:
 - » SGEI-palvelut eivät oikeuskäytännön mukaan ole hankintalain mukainen poikkeus lain soveltamisalaan
 - » Asiaa ei voitu myöskään pitää sopimuksen siirtona (taustalla aiemman sopimuskumppanin konkurssi)
- KKV antoi hankintayksikölle hallinnollista ohjausta

Case 9: Tietoliikennepalvelut

- Hankintayksikkö julkaisi suora hankintailmoituksen tietoliikennepalveluiden hankinnasta
- Hankinnan kokonaisarvoksi ilmoitettiin 2 600 000 €
- Hankintayksikkö on ilmoittanut perusteeksi teknisistä syistä johtuvan kilpailun puuttumisen
 - » "Palvelukokonaisuus tullaan hankkimaan yhdeltä toimijalta toteutettuna kiinteillä kuitu- tai kuparikaapeleilla. Valittu toimittaja on ainoa, joka pystyy teknisesti toteuttamaan hankinnan".

Case 9: KKV:n arviointia

- Hankintayksikkö on esittänyt, että hankinnan kilpailuttamisella ei olisi saatu kuin yksi todellinen tarjous ja että kilpailua ei näin ollen olisi syntynyt.
- KKV katsoo kyseessä olevan hankinnan osalta olevan mahdollista, että kilpailuttamisella ei olisi saavutettu tehdystä suoramankinnasta poikkeavaa lopputulosta.
 - » Tämä ei kuitenkaan perusteltu suoramankintaperuste
- KKV antoi hankintayksikölle hallinnollista ohjausta

Julkisten
hankintojen
neuvontayksikkö
toivottaa
rauhallista
joulunaikaa
ja onnea uudelle
hankintavuodelle
2019!

